

40623.

Dve
čudapolni povesti.

Lucifer.
Božjepotnik.

030041724

Cena 2 kroni.

1919.

Založil V. Požgaj, knjigar v Kranju.

Lucifer.

Vroč dan je bil; v senci pálmovih dreves stoječih v gručah na nekoliko vzvišenem obrobku zunaj raja, sta sedela prva stariša in poslušala čarobno petje ptičev, ki se je razlegalo semkaj iz rajskih vrtov. Britko jima je bilo sicer pri srcu v zavesti, da so izgubljeni za veke za nju, a tudi za celi potomski rod, vendar sta se čutila neskončno srečna, da vsaj smeta bivati v bližini nekdanje zapravljenе sreče, da smeta poslušati sladko petje rajskih ptic in duhati eteričke vonjave nevenljivih cvetic. Kaj bi jima tudi hasnilo, venomer tugovati? Ali nista uže dovolj prelivala solz zavoljo svojega prestopka? Čemu si tedaj greniti življenje, ki je le še vedno sladko, če tudi si morata zdaj v potu svojega obraza hraniti umrjoči život? Oh, saj je ta široki, neizmerni svět tako lep, in cel je njihova lastnina, cel! in koliko, oh, koliko krasnih reči mora še biti na njem, katerih še niti ne poznata, katerih še nikoli videla nista! Kako dobrotljiv, brezkončno milostljiv je pač Bog, njiju stvarnik, ki jima je vse te lepote, vso to radost podaril v last, če tudi sta prelomila njegovo zapoved. Kako sta mu hvaležna, kako molita slednji dan pred njegovim večno jasnim obličjem! In kar je še čez vse, podaril jima je tudi njima enakorodna bitja, tako lepa in veličastna, kot sta ona — niju otroke. To pa jima povišuje radost življenja, da se tudi oni veselé teh slasti, ki se od dne do dne množijo.

Ne — ne vsi! Eden se ne veselí življenja, njemu se zdi grenko in zoprno vse,

kar vidi in čuje in to je Kajn, njiju prvorojenec! Oh, ko bi vsaj ta ne bil tak — to je edino, kar jima mrači včasih jasno čelo.

V travi poleg njiju čepi starejša hči ter veje z velikim peresom hlad ob njej spečemu malemu Cuohu.

Abel, mlajša hči in Kajn so se razšli, Mlajši brat in sestra sta se podala na polje. Pa se ne ve, kam ravno se je napotil Kajn, kam po samoti pač.

„Kaj zopet fugujeta, ljuba stariša?“ obrne se hči v tem trenutku do roditeljev, videvša senco na njihovem lici, „ali ni lepo na svetu in ali nimamo biti veseli, ker smemo imenovati vse to naše? Ah, odženite tisti oblak s senc, ki še meni teži srce, bodita vesela!“

„Ljuba hčerka!“ vzdihne Adam in milo pogleda po svojem otroku; „kako bi ne žalovala, ako morava gledati, da naju najstarešje dete, naju prvorojenec, ni srečen, ni zadovoljen z življenjem?“

„Čemu to pravite, kako morete to misliti? Kajn je pač nekoliko čemereren včasih, ali ravno tako se veseli sveta in božjih darov, kakor Vi, jaz in Abel in sestra moja. To je le tako božja volja, da je tak. Ali so vse cvetice enake? Glejte oni beli ponosni cvet, kako jasno se dviga k nebu! Ta cvet, oče, ste vi. In ona krasna cvetlica, nekoliko nižja in temnejša, a milejša, to so mati; dalje ona rožica, podobna jutranji zarji, to je sestra moja, poleg nje oni višnjevi divni cvet, prozoren kot studenčnica in svetel kot jutranje nebo, to je bratec Abel, ona rdeča cvetka sem jaz in poleg nje — poleg nje tisti temni, skoro nočno temni cvet je Kajn; kako krasen

cvet! Glejte, ali ni vse ljubo, zalo cvetje? Samo da vsako drugače, da in oni temni cvet, oni je Kajn, vaš prvorojenec — —“

„Uganila si, baš, kot oni cvet je on: tako temen in tako resen, nerazumljiv! Kaj li hoče z svojimi vednimi besedami o smrti in grehu in o minljivosti?“

Kaj vem, to je pač duhtenje onega cvetu, smrt? Kdo ve, kaj je smrt? Mor-da pa to ni tako grozna reč, kakor si do-mišljujete.“

„Kdo ve! a grozno mora biti, ker Kajn je bled in se jame ves tresti, kadar govo-ri o smrti.“

„Mari jo je on videl, bedak!“, ogłosi se zdaj Eva in se nevoljno ozrè proti rajū.

„Nekaj pa le mora vedeti, neko skriv-nost ima, ker je vedno sam in vedno v samotne kraje hodi. Kaj mora imeti ondi?“

„Čakajte, jaz se hočem prepričati; grem ga iskat, vem, kam se je napotil, videti hočem —“

„Kaj hočeš videti? Smrt? Za božjo voljo, ne hodi hči, bojim se. —“

„Ne bojte se ničesa! Kajn me ljubi in blizu njega se mi ne bode zgodilo ža-lega“.

„Tedaj pa idi in se vrni kmalu, ž njim, da veš?“

„Bom.“

Hči odide. Napoti se proti bližnjemu gozdu. Kmalu jo objame gozdni mrak. Dolgo hodi in kliče, in nihče jej ne od-govori. Samo gozdne sapice šumljajo po košatem zelenji in ptičice pojo; neznansko in čarobno pojo, tako jih ni še čula peti. Skoro da jo vse to omamlja in spanec jo že posiljûje. A domisli se svojega namena

in premaga se. Konečno dospe do jako groznega kraja v samoti. Divje črno skalovje jo objame, ki štrli visoko izmed drevja v nebo. Ko stopi še nekaj korakov, ji zazija nasproti globok in strašen prepad in kraj prepada, oh groza, vidi svojega brata Kajna čepeti na skali in podpirati svojo glavo ob dlan leve roke. Desna mu visi trudno ob skali. Kraj njega ob deblu košatega drevesa pa stoji neznano bitje; podobno je angeljem, ali lice se mu ne sveti in neka čudna nevolja je razlita po njem. Ker se deklici dozdeva, da imata med seboj pogovore — ker baš je zavzdignil oni svojo mogočno desnico — se umakne za skalo, a tako blizu, da more čuti slednjo besedico.

„In umreti moraš!“ dahne Lucifer, kajti Lucifer je bil oni grozni angelj.

„A kaj je smrt? mi povej!“ se zajezi Kajn in vdari s pestjo ob koleno.

„Smrt je nehanje stvari, in ti si stvar!“ reče Lucifer.

„Ali smrt nima bitja?“ praša zopet Kajn.

Lucifer: „Vsako bitje je že samo na sebi smrt; kar ni bilo, ne bo umrlo, poglej se!“

Kajn: „In vender-le živim.“

Lucifer: „Bolje bi bilo, da bi ne! Živeti ob zavesti, da živiš za smrt. —“

Kajn: „Oh, molči, grozni duh! Ali ne trpim že dovolj, ker moram to čutiti slednji dan? čemu me spominjaš?“

Lucifer: „Ker je tako prav, da izprevidiš, da delo tvojega stvarnika ni popolno, da on ni popolen!“

Kajn: „Duh!“

Lucifer: „Ha, ha, ha! lej, to je bridka

resnica. Zakaj te ni vstvaril On, ki je popoln, popolnega? Čemu moraš trpeti?“

Kajn: „Ker sta stariša grešila.“

Lucifer: „Bá! čemu sta grešila? Čemu je pak stalo drevo spoznanja v raj, kdo jima je vstvaril poželenje, ki se je v njima zbudilo, ko sta ugledala lepi sad? Morda sama? Ali nista bila ona slabotna človeka, podvržena škodljivim strastem? In On, ki je večna dobrotá, ki je vstvaril človeka, da ga ljubi in časti, čemu mu je postavil zapeljivo drevo sredi raja, in potem ga kaznoval s smrtjo? Kajn —!“

Kajn: „Oh!“

Lucifer: „Jaz bi ne bil vstvaril tako, bolje ne vstvariti, kot tako vstvariti!“

Kajn: „In vendar si tudi ti nesrečen, ali mari nisi?“

Lucifer: „Jaz sem večn v sovraštvu. Ali je to nesreča? Morda, ker mi je prepovedano vživati veselje nebeško. Tako veselje! Veseliti se in čutiti, da je vsa ta slast častilakomnost onega, ki jo prodaja, — to ni veselje, to je srd in nesreča moja izvira iz onega trenutka, ko sem ga spoznal.“

Kajn: „In vendar si hotel biti njemu enak. —“

Lucifer: „Njemu enak? — Nikdar! Ker sem se predrznil povedati mu, da njegovo delo ni popolno, zato me je vrgel iz nebes, a ne, da bi bil hotel biti kot on.“

Kajn: „Tedaj pa si le ti skušal moje stariše?“

Lucifer: „V tvojih stariših sem bil prej nego so oni bili, ž njimi ne, iz njih sem govoril!“

Kajn: „Ali nisi dejal, da ne bosta umr-

la, ako jesta od sadu?“

Lucifer: „Ali je bilo k temu treba kaže? Dovolj je bil sad!“

Kajn: „In zdaj morata umreti, moram umreti jaz, ki tega nisem kriv, trpefi moram, potiti se in delati in vendar sem nedolžen —.“

Lucifer: „To je prokletstvo Njegovo. On mora tako ravnati, sicer bi ne skazal svoje vsemogočnosti. Bodi potolažen, Kajn. O, ko bi jaz še umreti smel, ko bi smel nehati! A tugo svojo si tešim s tem, da se maščujem nad Njim. Saj bova vendar vladala skupaj! Ker me je pahnil izpred svojega obličja, me ne more spraviti od tu. Nova bitja si je vstvaril, da si vtolaži jezo in to bode potomstvo tvojega očeta. A iz mojega kraljestva bom prihrul s svojimi legijami in od ondi bom vladal človeka, dokler bo živel njegov rod — Njemu v kvar!“

Kajn: „Kje imaš svoje kraljestvo, duh?“

Lucifer: „Želiš je videti?“

Kajn: „Da, grozni duh.“

Lucifer: „Imaš li pogum?“

Kajn: „Pokaži mi, kar je najgroznejšega, videti hočem in potem umreti.“

Lucifer: „Dobro. Videl boš smrt, videl moje kraljestvo, videl kraj, kamor te pripelje smrt.“

Kajn: „Kedaj?“

Lucifer: Nocoj še. Kadar izgine one luči tam gori zadnji žarek, me pričakuj!“

Lucifer izgine, Kajn pa plane kviško, prime se za glavo in drvi obupen dalje. V tistem trenutku pa, ko zavije iz med skalovja, mu stopi nasproti sestra ter se mu oklene okoli vratu:

„Kajn, Kajn! o kaj si storil!“ zaihti.

„Kako? ti si čula, ti si me iskala? Sestra, to ni bilo prav!“ kara Kajn.

„Oh, Kajn, ljubi moj bratec! saj veš, da te ljubim, ljubim čez vse, kar je okoli mene, da, celó nad stariše svoje, ljubim te, zakaj? — Ne vem; tako mora biti volja Njegova —“

„Njegova? Čegava?“

„No, onega, ki me je, ki je vstvaril tebe in —“

„Molči sestra o tem, ker ne morem slišati — oh, saj ne vem, kaj bode še iz mene, ali ko bi ne bilo tebe, ki si mi tako sorodno bitje, da se mi zdi, da govorim sam seboj, da gledam ono nekaj, ki se mi tako sladko tožeče razliva tu-notri, — ko bi ne bilo tebe, sestra, kdo ve — —“

„O, ne govori tako temno in ne bodi tak! lej, stariša se grenita, ker nisi vesel in nisi tak, kot —“

„Kot —?“

„Kot — Abel —“

„Ha — ha! tedaj bi ne bil Kajn, ne bil bi to, kar sem, močnejši kot on, prostejši, če tudi neizmerno tožen!“

„To si za to, ker se pečaš s tem bitjem, ki sem je videla pri tebi, o Kajn, kdo je to grozno bitje?“

„Angelj.“

„Ne, to ni; ali vsaj ni tak, kot oni, ki prepevajo v raju in katere vidim včasih čez ograjo, ne tak, tako mil in svetel tudi ni —“

„Ker je — zavržen, kot jaz —!“

„Oh, znala sem to, videla sem, na njegovem tožnem ponosnem licu. Prosim te, ljubi Kajn, ne hodi ž njim, ostani pri

meni in bodi zopet vesel kot vsi, kot — Abel — obljudi mi!“

„Sestra, ne več besede o bratu, da veš? — Ne morem ga —.“

„Kako ne?“

„Ker je bedak! Ker ljubi onega, ker moli onega, ki ga je vstvaril za smrt. In, ali ne ljubijo njega stariši bolj, kot mene? Čemu pa moram jaz več trpeti nego on? On se veseli pri četah, a jaz moram delati na polju, truditi se z grudo. Sestra, to ni prav. In drugače mora biti odslej!“

„Kaj hočeš storiti?“

„Zapustiti vse in iti dalje, dalje — oh; morda pač najdem pot, ki me popelje iz te doline, kraja, kjer me vse draži in žali, kar pogledam!“

„Tudi mene hočeš zapustiti? Tudi jaz te žalim?“

„Tudi, kako bi me ne? Ko moram misliti, da tudi tebe, jedino, kar še ljubim tukaj, da tudi tebe zadene smrt in nehanje, kako bi me ne žalilo to?“

„Toda, ako hočeš, zamoreš, smeš z menoj, da si poiščeva drugo bivališče, daleč od tu, od raja proč, kjer se je zgodilo toliko gorja za naju.“

„Da, s teboj grem, popustiti hočem vse in hiteti s teboj, kamor me pelješ. Oh, saj mora biti še tako krasen ta svet, videti hočeva, kaj je še lepega tukaj.“

Dolgo sta se pogovarjala Kajn in sestra njegova. Hodila sta počasi proti domu.

Med tem pa sta se vrnila tudi Abel in mlajša hči Adamova s polja.

Vsa polna radosti sta priskakljala do kraja, kjer sta počivala Adam in Eva ter pričakovala svojih otrok. Kako sta se

vzradostila, ko se jima približata mlajša rojenca. Abel je prinesel v naročji mlado jagnje, ki je na poti opešalo, sestra pa polno lepega cvetja in sadja. Pripovedovala sta starišema, kako daleč sta bila in koliko novega in lepega sta videla, nova drevesa in ptice ter tudi mnogo novih živali. Pripovedovala sta tudi, da sta dospela do kraja, kjer se na široko razprostira svitla planjava, a da je sama voda; bilo je jezero. Po zrcalini pa da so se vozili beli krasni krilatci ter nebeško prepevali. In onkraj jezera, kako lepo mora pač biti! Videti sta zamogla nekoliko, da ondi na bregu cveto jako lepe cvetice in krasni holmci se razprostirajo daleč notri, Bog ve kam! Ali čez vse je razlit zlati svit Božje luči.

„Oh ljubi áta! jutri hočeva tja in potem ti prinesem mnogo, mnogo dragih in lepih reči!“ zakliče Abel in se nasloni na prsi svojemu očetu.

„Ljubi moj sin, kako se te razveseljujem!“ reče Adam in položi roko okoli pleč svojega sina.

„Oh zakaj ni Kajn tudi kot ti, kako lepo bi bilo potem!“

„Koliko sem si prizadeval, oče, da bi ga razvedril, da bi ga pregovoril, da je vse njegovo premišljevanje in tugovanje prazno, ter da naj rajše moli in hvali stvarnika, ki mu je dal tako krasno življenje in ta lepi svet v bivanje. A vse zastonj! Moja beseda ne izda pri njem ničesar, še celo kakor se mi zdi me ne more videti, ker me vedno hudo pogleduje od strani. A kje ostaja danes? In sestre tudi ni?“

„Šla je za njim, a glej ondi prihajata že.“

„Že zopet tako temen in še bolj ko včeraj. Oh ata, prigovarjaj mu ti!“

„Jáz ne, daj mu ti mati!“

„Pustite me ž njim! dovolj me je že žalil s svojim očitanjem,“ reče Eva, vstane ter gre raz holm, ko prihaja Kajn s sestro.

Solnce je zahajalo; nepopisno krasni svit se je razlival po svežem zelenji okrog in cvetličje je mamljivo duhtelo v večerni zrak. Nebo se je rdečilo in kakor ogromni plamen žarelo v daljavi. Ptice pa so jele prečarobno žgoleti v raji in Abelju se je zdelo da čuje iz onkraj, koder se je sprehajal s sestro po dnevi, nebeško angeljsko petje. Dolgo se ne more naslišati sladkih glasov in v srcu mu je tako brezkončno milo, tako trpko sladko — oh! jutri hoče onkraj onega jezera in tudi sestrica bo šla ž njim, kako bota srečna!

Mrak se je bil že izpremenil v temno noč in zvezdice so migljale nad njim, ko je omamil Abelja sladki spanec. Rahlo leže po travi, še enkrat vzdigne roki v molitvi proti nebu ter zaspi.

Vse je spalo, trdno srečno spanje.

Kajn ni spal!

Ondi na strani pod mogočno cedro se je naslonil in strmel v daljavo za solncem. Nikdo ni zinil besedice proti njemu, ko je prihajal, a tudi on je molčal.

Kakšne misli pa so rojile po njegovi glavi, kaka čutila so besnela po njegovi izgubljeni duši! Nocoj bode videl, kar mu sluti srce, to nesrečno viharno srce, da! In videti mora, naj pride kar hoče! Ti dvomi, ti grozni dvomi mu ne dajo miru noč in dan, iznebiti se jih mora in naj se razleti na kose celi svet!

Ko tako sloni, čuti, da se je nekaj dotaknilo njegovega temena. Strese se in pogleda kvišku. Pred njim je stal Lucifer in mu namignil.

„Idi!“ dahne duh ter ga prime za roko.

Še enkrat se ozre Kajn po spečih in z globokim vzdihom po svoji ljubljeni sestri ter odide s hudobnim angeljem.

Naenkrat pa se mu zavrti v glavi in izpred oči mu izgine zemlja. Nahaja se v praznoti, v brezkončni praznoti. Zemlja se oddalja z neznano mu hitrostjo in že vidi zopet solnce in vidi blede luno sredi črne temé. Že se mu prikazujejo neznani jasni svetovi, zvezde prihajajo večje in večje — zdajci je švignil mimo jedne.

„Čarobni svet!“ je vzkliknil.

„Takih bode tu okoli več in še krasnejih!“ se oglasi Lucifer.

„In vendar so tako mrtvi, tako némi in grozni!“ omeni preplašeni Kajn, ko prihaja tako blizu svetov, da vidi nanje.

„Taka bode enkrat tvoja zemlja. Tudi ti so živel, a ne vsi, nekaj jih je, ki še spijo v nezavesti in ki se probujajo, ko davno že ne bode tebe in tvojega rodu, in krajev, kjer se porode.“

„A kje je zemlja? ne vidim je.“

„Glej! ondí notri, ona mala blede zvezdica je zemlja, komaj se pozna iz med družih.“

„O!“

„Beživa.“ Mnogo zvezd beži mimo njiju. Kajn se vsekdar zgane in strepeče, kadar švigne mimo ktere.

Konečno izginejo pa tudi zvezde in brezdanja nepregledna noč objame bežeča. Vse črno in strašno! !

„Kje sva?“ praša plahi Kajn.

„V večnosti“ dahne z groznim glasom Lucifer.

„In tvoj dom, tvoje kraljestvo, kje je?“,

„Skoro bova ondi.“

Še eden hip skozi gluho temo in Lucifer obstane.

„Tu!“ zazéha, „tu sva! ozri se, človek!“

Kajn se ozre ter hoče zarjoveti od strahu, a nima glasu.

„Tu je moje kraljestvo. Idi z menoj!“

Gresta. A pred očmi Kajnovimi odpirajo se slike, kakoršnih ni pričakoval. Ko vstopita, je začul šumenje, kakor jeseni, kadar nagloma plane hladni veter na veneči gozd in zopet zbeži. Potem pa jamejo vstajati izza groznega skalovja in po temni tužni planjavi visoka, angeljem podobna bitja, ki se z grozopolnim obličjem klanjajo pred Luciferjem in se nezaupljivo ozirajo proti Kajnu.

„To so moji legijoni!“ reče Lucifer.

„Z menoj so pali, a z menoj se dvignejo, kadar se oglasi moje povelje po teh krajih. In gori na tvojo zemljo bomo vrela z zmagonosno vojsko, kadar se napolni z bitji tvojega rodu. In ondi se bomo bojevali zoper Njega, ki nas je podrl in zmagga bode tedaj na naši strani!“

Kajti človek se bode udajal le prerad laskavim vabam, ki mu jih bodo stavili moji služabniki na vseh potih. In ti se bodo razširili čez celi širni svet, skrili se v najmanjšo stvarico, delali se nevidne, pretvarjali se v živali, v bitja tebi ednaka, — da! Celó v srce človeško si bodo stavili svoje šotore. Ne bo ga srca še tako svetega, da bi v njem ne tičal hudič. In tako

zagrenim Njegovo delo, tako dokažem Njemu, da je bil zmagalec moj v nebesih, a ne bo na zemlji!

Toda dalje! Minulo bode mnogo, mnogo dob in na zemlji se bode prikazal bogčlovek, sin njegov, da reši nesrečni rod in stare meni glavo.

Ha, ha, ha! kaj mu bode hasnilo! Prepozno je! Mnogo bode storil bogčlovek, a ne vsega! Glej ondi!“

In Lucifer pokaže v daljavo. Kajn prisloni roko nad čelo tako, kakor kadar hočemo zagledati iz daleka kako stvar in ostrmi.

„Kaj je to?“ praša poln groze.

„To je — peklo!“ mu odgovori Lucifer.

Pred Kajnom se sprostro črni nemi kraji. Divje skalovje se dviga v temo in žvepleni duh puhti iz njih. Vse je tiho. Kraj brez luči in zraka.

To je kraj, kamor dospo rodovi človeški, ki postanejo žrtve moje vojne. Nemo je zdaj ondi notri, a skoro se jame polniti brezkončni prostor z onimi duhovi, ki se bodo imenovali ljudje. Potem pa ne bode več tihot; strašno fulenje, rjojenje in ihtenje se bode razlegalo med skalovjem in iz žvepljenih mlak. Jok in škripanje z zobmi bode zvenelo, a vmes bodo divjala zavržena bitja moje vojske, grozno se smejoč in zasmehujoč Njegovo delo!“

„Dovolj!“ reče Kajn in hudo zaškriplje z zobmi, „dovolj! Pelji me nazaj na zemljo, videl sem, kar sem slutil že davno, o prokleta, prokleta!“

Kot bi trenil, izgineta iz pekla in zopet se nahajata v praznoti. Toda hitreje ko od zemlje, se bližata zdaj zemlji, ktero

bliskovo hitro dosežeta. Zemlja je zasijala v svetlobi jutranjega solnca, ko Kajn začuti trda tla pod nogami. Nahaja se zopet ondi, od kjer ga je izpeljal Lucifer.

Adam in Eva sta klečala in molila k Bogu, Abel je nakladal žrtvenik in pripravljaj za žrtev. Tudi sestra Kajnova je znašala k žrtveniku, na katerem bi daroval Kajn. Nad vsem pa je vladal nebeški mir in sveti blagoslov je sijal na družino v pobožnosti zbrano, ko se približa Kajn in malomarno ogleduje svoje sorodnike. Bridek smehljaj mu igra okoli usten, ko se ozre po očetu in materi, a še britkeji ter zmešan z zlobno nevoljo, ko pogleda Abelja.

Pa Abel danes ni bil kaj radosten; ako je druga jutra vesel skakljal okoli žrtvenika in se radostno oziral okoli po blestečem svetu, je hodil danes nekako klavern in plaho se oziral posebno po bratu. Kaj mu je bilo? — Mislil je in premišljeval svoje sanje!

Sanjalo se mu je po noči: Hodi na bregu onega jezera in trga cvetice. Sestrice ni pri njem. Po vodi plavajo zopet oni beli krilatci in pojo lepe pesmi.

Naenkrat pa se potope v valovih, ki se jame jezno zaganjati na breg. Voda prej svetla ko biser, postane črna in ostudna ter okuži ves zrak okoli. Cvetice mrjo in padajo vpepeljene na tla. Tudi one, ki jih je trgjal on, se spremene v pepel ter se mu sesujejo v roki.

Nazadnje omami tudi njega kužni vzduh, da umrje! Ko pa se umrjoč še enkrat ozre proti nebu, vidi poleg sebe stati brata s hudim obrazom.

Preplašen radi njegovega lica se zbu-

di — se ozre, a Kaina ni bilo nikjer.

Sanje pa mu ne gredo iz misli, misli in misli o njih, da si ne ve zakaj. —

Žrtvenika sta pripravljena in Abel položi zaklano jagnje na svoj oltar in moli:

„Stvarnik moj, ki si me vstvaril,
Me z dobrotami obdaril,
Vedno hočem te hvaliti,
Te moliti in častiti,
Vedno ti pokoren biti!
Tebi posvečeno bodi
Bitje moje vsakeder;
Ti pa milostno me vodi,
Zlèga vedno me obvár’!
V tvojo slavo Bog! ta dar
Položim zdaj na oltar.“

Ko vidi Adam, da se Kajn ne meni za žrtvovanje, prime ga nevolja in pokára sina rekoč:

„Kaj stojiš malomarno, Kajn, in ne daruješ in ne moliš, kakor mi?“

„Kaj ni dovoli, da molite in žrtvujete drugi?“

„Sin! ne govori tako, to je zlobno in proti Njemu, ki te je ustvaril in ti dal življenje, da se veseliš in Ga častiš!“

„Mari sem ga prosil, da mi da življenje?“

„To je bila Njegova volja in zato mu moraš biti hvaležen.“

„A moral bom umreti, ali ni to hudo dovoli?“

„Ali življenje je sladko.“

„Sladko ni življenje, ako si moram v potu svojega obraza hraniti prsteni život.“

„Brate, ne bodi tak in žrtvuj z menoj. Glej koliko lepih darov ti rodi zemlja. Mari ne zasluži časti in slave Oni, ki te je

ustvaril in ti dal moči, da vživaš njegove darove?“ opomni Abel.

„E, daruj, ako se ti ljubi in mene pušti v miru, slepec! ker ne vidiš, da je ustvaril Oni vse to, da bi se mu ubogi črv klanjal in ga trpeč molil. Baš potreben mora biti tvoje ponižnosti, tepec.“

„O brate Kajn! čemu mi je Bog podaril tebe brata, ker nočeš ceniti svete dolžnosti do Njega!“

„Ceni jo, ker ljubiš življenje, a jaz življenje črtim in črtim tudi tebe!“

V tem pograbi Kajn na žrtveniku poleno in udari brata čez sence.

Krvav se zgrudi Abel na tla poleg altarja, še enkrat upre svoje mrklo oko v Kajna, potem pa ugasne za vselej.

„Kajn! Kajn! kaj si storil, ubil si mi sina! Ubil si mi sina!“ kliče obupen Adam in vije roki.

Mlajša hči plane k mrtvemu bratu, ga objema in trese, a ko se ne gane plane kviško in zakliče z groznim glasom: „Smrt je na svetu!“

„Smrt je na svetu! joj, joj!“ kličejo Adam, Eva in starejša hči, da tužno odmeva v raj.

Iz nebes se oglasi Oče.

„Kajn, Kajn, kaj si storil? Ubil si brata! Proklet bodi ti in tvoje seme! Sedemkrat proklet! Beži od tod in prokletstvo bodi za tvojimi petami!“

V bližnjem gozdu pa se oglasi grohot, — porogljiv in pošasten grohot, — smejal se je Lucifer.

In ta smeh je prebodel Kajnu srce. Spomni se svojega zločina ter zbeži kot plaha zver.

Za njim pa se glasi venomer zaničljivi grohot — hude vesti.

Mrtev bil je Abel, — mrtev prvi človek na sveti.

Iz raja so prikrlili angelji in med tožbami dvignili njegovo truplo v nebesa.

A želje njegove iti onkraj jézerā, so umrle ž njim. Kako bi se bil radoval po onih solnčnih livadah, igral se z novimi cveticami ter jih trgjal spremljajoči ga sestrici, srečni nedolžni mladenič!

A samotno je ostalo jezero, samotne cvetice in livade! Pač so tožile po njem in jokale večne rosice, ker ni ga bilo in ni ga bilo!

Vsa narava pa se je odela v žalobno krilo, čudni molk je vladal po svetu, cela zemlja je togovala po prvem mrliču. In bilo je, kakor bi donelo tisoč in tisoč daljnih zvonov k njegovemu pokoju.

Ali so mari zvonili nevidni zvonovi, ki so spali tedaj še globoko pod zemljo?

Tisoč let je minulo, odkar je vklonil glavo prvi človek; mila pomlad se razgrinja nad vso zemljo, cvetice duhtijo in ptice prepevajo. V drevesni senci ležim in gledam po solnčni zimski planjavi. Ali sapica mi veje trudno in žalostno in otožne glasove menim čuti, iz daljnih dalj pojoče: Abel! Abel!

VILJEM POŽGAJ, KNJIGAR V KRANJU

priporoča svojo knjigovoznico in kartonažo ter sled. knjige:

Ročni spisovnik. — Humoristični leksikon. — Večni mornar. — Velika sanjska knjiga. — Hitri računar. — Kubična knjiga. — Kaj moram vedeti?, I. in II. zvezek. — Slika, deset krčmarskih zapovedi.

Božjepotnik.

(Spisal ruski politični prognanec.)

V severozapadnem delu obljudenega Sibira, med mesti Tara in Berezov, nahaja se par vasi, katerih prebivalci so pred leti živeli primeroma z drugimi, v lepem blagostanju. Ker so v njihovih pred viharji varnih dolinah čede dobro vspevale, so se vspešno bavili z živinorejo; v poletju so vspešno pridelovali rž in ječmen, dočim so po zimi odšli na lov, kateri jim je vsled obilih živali v tamošnjih nepreglednih gozdih prinašal lepe dobičke.

To blagostanje je pa obudilo poželjivost načelnikov, ispravnikov in zasjadateljev (občinskih upraviteljev), kateri so v onem oddaljenem okraju neovirano gospodarili kakor se jim je zljubilo. Oni so bili z drugimi uradniki v zvezi in tako so sklenili skupno nastopiti, nastaviti prebivalcem onih vasi pasti in na njihov račun obogateti.

Sibirski kmetje običajno znosijo ves sneg, ki je zapadel na njihovo dvorišče, na jeden kup, ki ostane tu vso zimo in se stopi šele pozno v poletju. To je pa dalo uradnikom povod za izdelanje naslednjega načrta: Prvi mrtvec ktereга bodo našli, naj se le navidezno pokoplje; v resnici naj se ga pa po noči prinese v jedno teh vasi, kjer se ga pri najbogatejšem kmetu pokoplje v sneg. Potem se lahko prične s preiskavo radi umora. — Na sibirskih cestah nikdar ne primanjkuje trupelj ubitih ali pa zmrznjenih in lakote umrlih ljudi, kajti za to skrbe vedno brodjaki, ali iz rudnikov ubegli kaznjenci, kateri so bili

preje v Sibiru prava nadloga in ktere so kmetje proti oblastveni nagradi lovili in pobijali. — Vse ostalo pa potem itak samo pride.

V največje začudenje nič slabega slutečih prebivalcev jedne izmed onih vasi, pripeljalo se je toraj nekega dne vse polno policajev in uradnikov, kateri so obiskali hišo najbogatejšega kmeta.

Tu so obhajali baš poroko starejšega sina. Mladi par se je šele pred par urami vrnil iz cerkve in oba sta veselo plesala s sorodniki in sosedi pri godbi balalajke, ko je nepričakovano prišel načelnik v sobo.

Načelnik se je oprostil radi motenja, je obžaloval, da mora slavnost radi neke ovadbe motiti in je prijazno vprašal, kje je nevesta, ktero so mu takoj predstavili. Opaževal jo je zelo natančno, jo pričel hvaliti, jo vščipnil v lice in vprašal, kako jej je ime in koliko je stara.

„Ime jej je Marfa Pjetrovna in o Veliki noči je spolnila devetnajsto leto,“ odvrnila je mati, ki je bila ponosna, da se njena hči njegovemu blagorodju tako dopade.

„Da, in ta je ženin, Karp Ilarjonovič Kazanov, izvrsten kmet — in poleg tega tudi bogat,“ pristavila je ženica in pokazala na lepega mladeniča, ki je sedel pri mizi pod sliko svetnika in sumljivo opazoval početje odličnega obiskovalca.

Kmetje spočetka niti vedeli niso, kaj naj si mislijo o tujih gostih. Dozdevalo se jim je, da se vrši kaka poročna šala, kakoršne se v onih krajih večkrat dogajajo. Ko so pa vsi policaji prišli z golimi meči v sobo, je takoj vsakdo vedel, da se tu ne gre za šalo.

Ženin je odšel k svojej ženi, jej nekaj povedal v uho in hotel z njo ostaviti sobo. Toda pri izhodih so stali policaji, kateri so ga jednostavno vrgli na tla in zvezali.

Trenotek kasneje so bili tudi vsi drugi moški zvezani, dočim so se načelnik in še dva druga uradnika vsedli k mizi in v imenu carja ukazali kmetom molčati.

Le počasi se je poleglo kričanje žensk, ktere so smrtnoblede hodile med policaji in zvezanimi kmeti.

„Dobil sem naznanilo, da ste tukaj sami roparski morilci,“ kričal je načelnik potem, ko je zavladal mir. „Šele pred par dnevi ste nekega potujočega trgovca oropali.“

Kmetje so najpreje odprli usta in nosove radi tako groznega obdolženja. Potem so pa pričeli psovati in se bližati k mizi načelnika, dokler ni stari Kazanov, oče ženina, svoje tovariše pomiril in naprosil uradnika, ako sme odgovoriti na obdolžitvev.

To je storil z dostojanstvom uglednega vaškega patrijarha; zatrjeval je, da so vsi nedolžni in da zastavi svojo besedo, da so vsi pošteni. Oni še nikdar niso storili komu kaj žalega; dejal je, da mirno opravljajo svoja dela in hvalijo Boga, kateri blagoslavlja delo njihovih rok in dopusti, da živina vspeva.

„To se sliši zelo lepo,“ odvrnil je načelnik nekoliko uljudneje. Ako bi poročilo o vaših zločinih ne dobili iz tako dobrih virov, bi človek mislil, da je napačno. Toda car nas je poslal semkaj, da razširjamo med ljudstvom pravico in tako moram

storiti vse korake, da pridem resnici na sled.“

Tudi ostali kmetje so zatrijevali, da se gre le za nesramno ovaduštvo in da so ljudje pošteni, kajti kaj takega se pri njih še nikdar ni zgodilo.

To je pa načelnika zopet vjezilo. Jezno je vstal in zakričal: „Molčite! Vi vendar niste kaj drugega, nego roparji. Ako kedo odpre svoja usta, ne da ga vprašam, mu jih bodem zamašil z bičem!“

Pri tem je z roko pomigal policajem in kmetje so se plašno umaknili.

Šele ko sta obe mladi, neomoženi sestri ženina pokleknili pred načelnika in prosili za miost, postal je zopet prijaznejši.

„Ljube moje,“ dejal jima je in ju gladil po obrazu, „saj tudi mene srce boli. Bog daj, da so možje govorili resnico! Jaz sem dober kristjan, toda služim carju — Bog ga blagoslovi — on preživlja mojo rodbino in jaz moram izpolnjevati njegove postave. Tu nič ne pomaga.“

Ženske so molčale, ker so vedele da, so njihovi nedolžni in ker so bile uverjene, da so njihovi uradniki pravični.

„Vi toraj vztrajate pri vaših izpovedbah?“

Moški so vprašanje potrdili.

„Dobro; potem bodem imenoval par kmetov kot svedoke in v njihovej prisotnosti dal preiskati hišo. Zadnjega umorjenega itak niste mogli pokopati, tako, da se mora najti.“

Nato je načelnik določil dva najbogatejša posestnika iz soseščine kot svedoka, brez katerih se po ruskih zakonih ne sme vršiti ni jedna hišna preiskava, razun

pri politično sumljivih ljudeh, za ktere zadostuje prisotnost dveh policajev.

Hišna preiskava se je pričela. Preiskali so vse sobe, kleti, hleve in skednje. Našli pa naravno niso ničesar in načelnik je bil vsled tega zelo zadovoljen.

„Sedaj sem seveda o vaši nedolžnosti prepričan,“ dejal je načelnik, ko so se policaji vrnili s svojim poročilom. „Sedaj moram spisati zapisnik, priče ga morajo podpisati in s tem je stvar v moje zadovoljstvo rešena.“

Pri tem se vsede k mizi in prične pisati, toda po kratkem času vpraša policaje: „Ste li prav vse preiskali?“

„Da, vaše blagorodje.“

„In ste tudi vse dobro preiskali?“

„Da, vaše blagorodje.“

In o roparskem umoru niste ničesar našli?“

„Ne, vaše blagorodje.“

„Toraj se je o teh ljudeh le slabo govorilo in radi tega jih moramo kot nedolžne oprostiti. Odvežite in oprostite jih.“

Veselje, katero je temu sledilo, si je lahko misliti. Ženske so zopet predenj pokleknile in mu poljubile roko, na kar je one, ktere so bile mlade in lepe, z božanjem odlikoval.

Nakrat je pa dejal nek policaj načelniku:

„Vaše blagorodje, nekaj mi vest očita. Vašemu blagorodju moram priznati, da smo sicer vse preiskali in ničesar našli. Toda preiskovanje moramo izvršiti po predpisu in tudi ako smo povsem prepričani, da so ljudje nedolžni.“

„Toraj, povej vendar kaj pravzaprav

želiš. Jaz te ne razumem,“ mrmral je načelnik.

„Da, na dvorišču imamo še kup snega, tega nismo preiskali, mogoče je, da je tam mrtvec.“

„Pa preiščite, ako hočete, tudi kup snega,“ odvrne načelnik in piše naprej svoj zapisnik.

Ko je par sekund za tem pogledal po sobi, so policaji še vedno stali tu in nihče ni kmetov razvezal. Radi tega je načelnik policaje opsoval in jim ukazal „dobre ljudi“ takoj odvezati.

Toda policaji niso ubogali in jeden se je priklonil in dejal: „Bodite milostljivi, toda kot načelnik morate iti z ljudmi, ko bodo preiskovali sneg. Šele potem zamorete osumljence proglasili nedolžnim.“

„Tako?“ odvrnil je načelnik začudeno.

„To je zakon?“ Da, ako zakon tako zahteva, potem seveda ničesar ne pomaga. Pojdimo toraj.“

Vsi odidejo na dvorišče.

Medtem se je stemnilo. Policaji so svetili s svetilkami in bakljami, dočim so kmetje mirno gledali, kako so policaji razkopavali sneg. —

Že so razkopali polovico kupa, ne da bi kaj našli, ko je nek policaj zadel ob nekaj trdega.

„Oho, blagorodje, pojdite sem, tu je nekaj sumljivega!“

„Navidezno nejevoljen, približal se je načelnik in policaji so marljivo nadaljevali s kopanjem, dokler se niso pokazale človeške noge.

Kmetje so stali kakor okameneli in niso svojim lastnim očem verovali.

Na to so se pokazale na površju tudi roke, dve krčevito stisnjeni in krvavi roki. Kmalo na to pojavilo se je na pol oblečeno truplo, čegar glava je bila popolnoma razbita.

Načelnik je krinko človekoljuba takoj opustil ter zakričal staremu Kazanovu: „Ti pes, ti živina! Hočeš li uradnike ogoljufati?“ Ko je hotel Kazanov nekaj odgovoriti, ga je po obrazu s pestjo tako udaril, da je takoj padel v sneg.

Mrtveca so prinesli pred hišo. Ženske so jokale. Načelnik in njegovi ljudje so divjali, pretepali ljudi in zopet vse moške uklenili: starega Kazanova, Karp Ilarjonoviča, nesrečnega ženina in njegove štiri brate.

Bilo je že pozno po noči, ko je načelnik ukazal odpotovati. Jetnike so priklenili kakor živali k železnim drogom — vedno dva in dva skupaj. Tako bi morali prehoditi dolgo pot do prvih zaporov — ko je občina k sreči dobila idejo in podarila zastopniku zakona 500 rubljev.

To je omehčalo trdo srce plemenitega moža, kateri je takoj dejal svojim ljudem: „To so v resnici veliki lopovi, vendar pa moramo ravnati vedno kot kristjani. Meni se smilijo bedne žene in otroci. Imejmo torej usmiljenje in dovolimo zločincem, da se peljejo na svojih lastnih saneh.“

Ko se je Marta Pjetrovna na ganljiv način poslovila od svojega mladega moža, in ko so sedli jetniki med srce pretresujočim jokanjem svojcev v sani kraj policajev, se je tudi načelnik zajedno z obema pričama vsedel v svoje sani.

Jokaje so ga obkolile ženske in ga prosile, naj se usmili njihovih mož in naj

skrbi za to, da ne bodo prišli ob vse in da jih ne bodo poslali v rudnike, od kjer se nihče več ne vrne.

Kakor prorok pogledal je načelnik proti nebu in dejal:

„Vsi, dragi moji, smo v božjih rokah. Ne zgubite srčnosti, saj smo vsi kristjani. Bodemo že videli, kaj se da narediti.“

„Toda,“ pridejal je še, ko so se sani že pričele pomikati dalje, „vi tudi ne smete spati in držati rok križem.“

To so bile kratke besede, toda tem večjega pomena — in vsakdo jih je dobro razumel!

Še predno je drugega dne zašlo solnce, bili so Karp Ilarjonovič, njegov oče in njegovi štirje bratje v ječi.

Predno sta odpotovala ona dva kmeta, ktera sta bila pri preiskavi za priče, proti domu, odšla sta k načelniku, da se poslovita. Načelnik ju je uljudno sprejel in celo pogostil s čajem. Tako sta se osrčila in sta ga vprašala, kako se bode vsa stvar za njune rojake končala

„Kako naj se konča?“ odvrnil je načelnik. „Nagajka — tako, kakih 50 udarcev — in potem katorga (delo v rudnikih).“

Kmeta sta zmajala z glavami in se prekrižala.

Končno je jeden dejal: „Ali se jim ne more prav nič pomagati, vaše blagorodje? Saj so vendar dobri kristjani in pobožni ljudje. Bog ve, kako se je nesreča zgodila.“

„Mi smo pri carju v službi, da kaznujemo ljudi, ako kaj zagreše. Drugega ne vemo in tudi vedeti ne smemo,“ odvrnil je načelnik, vendar je pa pri tem napravil tak obraz, da je kmet pokleknil predenj in

nadaljeval:

„Blagorodje, ljudje niso siromaki in bodo radi dali vse svoje premoženje, samo da rešijo svojce.“

Načelnik je nagrbančil čelo, zmajal z glavo in dejal: „Vstani. — — Seveda se da kaj napraviti — — toda preveč jih je — — in vsi vedo. — — Ako pride na dan, potem sem s svojo družino zgubljen. Kaj pa mislite? — — He?“

„Kdo pa naj se postopi vaše blagorodje, ko ste vendar načelnik, nadzorovati. Vi ste gospodar, in lahko storite vse, samo ako hočete.“

„Gotovo — — gotovo — — toda — — pojdite domov — — bomo že videli — —.“

Kmeta sta se priklonila, se prekrižala in odšla.

Sedaj ni bilo treba več čakati na načelnikove želje.

Par dni za tem se je morala najmlajša neomogućena sestra Karpa Ijarjonoviča javiti pri načelniku v pisarni. Ko je prišla v mesto, so jo takoj pustili k njemu in tu je ostala več ur. Ko je prišla na prosto, so bila njena lica rdeča in gledala je v tla.

Zvečer je morala svoj obisk obnoviti; pri tem se je izpilo več steklenic dobrega žganja. Izmučena je ostavila sirota pozno v noči načelnikovo stanovanje in se odpeljala domov.

Prihodnje dni so pripeljali cele čede živine v načelnikove hleve, in pri tem se je tudi druga sestra dalj časa zabavala pri načelniku. Tako je šlo dalje, dokler ni prišlo vse, kar so imeli oni ljudje in kar so jim sosedje posodili, v mesto.

Toda načelnik še vedno ni bil zadovoljen. Nekega dne so tudi Marfo Pjetrovno, mlado ženo Karpa Ilarjonoviča Kazanova zaprli kot sumljivo osebo.

Ko je prebila par dni v ječi, pričel jo je čuvaj, kateri ji je prinašal kruh in vodo, podučevati.

„Blagorodje je grozen človek,“ dejal je, „in ako se ujezi, potem naj se Vsemogočni vas usmili! — Toda mlade žene, in lepe, kakor si ti, — ako se mu te priku-pijo — — — saj me razumeš. — — I potem stori vse! — — Ako mi obljubiš, da mi boš kaj podarila, — — potem bodem dejal pisarju, — — da bi rada govorila z blagorodjem. — — No, no, le nikari se ne ubij in poleg tega še tvojo rodbino. — — Stori vse, kar on zahteva, razumeš? — — Kajti inace se ujezi kakor vrag — — in potem naj vas čuva Bog in Mati božja!“

„Le postopi se kaj takega!“ zakričala je Marfa Pjetrovna. „On naj si išče druge ženske; mene v to nikdar ne dobi!“

Stari se je zelo začudil, jo jezno pogledal in odšel. Pri vratih se je okrenil in dejal: „Ti ne bodi tako ponosna. Bodeš že še postala ponižna. On ima namreč svoja sredsiva!“

Pri tem je zamahnil z roko, kakor bi vihtel palico in odšel.

Par dni za tem so Marfo Pjetrovno dovedli k načelniku. Njena lica so bila bleda vsled ječinega zraka, žalosti in straha, toda njen ponos je bil nespremenjen.

Policaji, ki so jo dovedli, so odšli.

„Kako ti je ime?“ jo nagovoril je načelnik.

„Marfa Pjetrovna po očetu in Muro-
mov z rodbinskim imenom.“

„Da, pravilno, Marfa Pjetrovna. — Tu
— vsedi se.“

Marfa uboga in gleda v tla. Skozi
okno je sijalo solnce baš nanjo. Bila je
lepa, prava sibirski krasotica.

Načelnik jo gleda s poželjivim pogle-
dom in reče: „Čemu me pa ne pogledaš?
Rad bi videl tvoje oči, ker mi dopadejo.“

Marfa molči, toda kljubovanje je bilo
videti na njenem obrazu in njena lica je
oblila rdečica.

„Marfa Pjetrovna, bodeš dobra?“ vpra-
ša načelnik po kratkem molku.

Ona mu ne odgovori.

„Ali ne veš, da mi moraš odgovoriti,
ako te vprašam? — — Jaz sem vendar
tvoj gospodar in zamorem storiti, kar se
mi poljubi.“

Ustne so se gibale, toda Marfa je
molčala.

„In ako zahtevam od tebe poljub?“

Njene oči se zasvetijo in načelniku se
je zdelo, kakor da je zatrla znak nejevolje.

Sedaj se ni mogel več zvladati. Pri-
me jo za brado, dvigne ji glavo in gleda v
njene na pol zaprte oči, katere so se na-
polnile s solzami.

„Stori kar zahtevam in vsi ste prosti.
— — Ako ne, — potem bode nesreča še
večja!“

Marfa Pjetrovna joka in končno ven-
dar spregovori: „Ne morem. Moj mož! —
Moja vest mi to ne pripusti!“

In ko je opazila, kako se mu je na-
gubančilo čelo, je zakričala: „lmejte us-
miljenje!“

Toda načelnik je sedaj divjal.

Par minut kasneje so Marfo slekli; prišla sta jo dva policaja in dva druga sta jo pričela pretepati. Kri ji je tekla po golem telesu in pri tem je kričala od bolečin, ne da bi jo kdo slišal.

„Krepkejše!“ kriči načelnik, dokler ni obmolnila. Potem je ukazal prenehati in je poslal policaje proč. — — —

Načelnik je potem divjal tudi proti ostalim zaprtim vaščanom, kateri vsi so bili tepeni.

Ko je Marfina mati o tem zvedela, se je hudovala radi njene trdovratnosti. Kako neki zamore kljubovati njenemu blagorodju, kateri je vendar carjev zastopnik. Druga njena hči se je zavzela za Marfo Pjetrovno, češ, da je pred Bogom in oltarjem prisegla zvestobo svojemu možu, katero mora tudi izpolniti.

Mati je postala vedno bolj jezna in je tarnala: „Bog je visoko, a car je daleko; tu ničesar ne pomaga.“

Končno se je sama peljala v mesto, da trmoglavko poduči.

Toda podučenje ni bilo več potrebno, kajti prorokovanje paznika v zaporih se je med tem že uresničilo: Marfa Pjetrovna je postala ponižna.

Tudi stari Kazanov ni mogel več prenašati muke, in da bi vsaj svojce rešil, je prostovoljno izjavil, da je on izvršil umor. Njegovo izpoved so vknjižili, toda preiskave ni doživel.

Kljub temu pa je načelnik stvar še cele mesece zavlačeval, dokler se Marfe ni naveličal. Šele potem so izpustili jetnike, ker od njih ni bilo ničesar več dobiti.

Nesrečniki so se vrnili domov. Njihovi hlevi in skednji so bili prazni in niti semena niso imeli.

Kot prosjak je prišel Karp Ilarjonovič v hišo svojega očeta, v katero je pred par meseci hotel kot bogat in srečen mož povesti svojo mlado ženo. — —

Karp Ilarjonovič, narava, katera se ne skloni in ne spremeni, je bil fatalist, kakor so vsi Sibirjaki, kadar se gre za stvari, katere se jih ne tičejo osebno. Grozno krivico, katera se je zgodila njegovi rodbini, in tudi zgubo svoje posesti bi lahko prebolel. Tu se je pa vendar nekaj drugega zgodilo in tega ni mogel preboleti.

On sicer še ni vedel, kaj se je zgodilo z Marfo Pjetrovno, ko je bila v ječi, vendar je pa to slutil, kajti Marfa je gledala vedno v tla in se mu je vedno izogibala.

Molče je sedel na klopi kraj peči in ji sledil z vprašajočimi pogledi, dokler jih ni mogla več prenašati.

Nekega jutra mu je vse povedala in mu tudi pokazala jedva zarasle rane na svojem telesu.

Pri tem je tiho sedel in le tu pa tam vzdihnil.

Njegovi prijatelji in sorodniki so mu nakupili ono, kar je potreboval za kmetijo. Toda s Karp Ilarjonovičem ni bilo mogoče več kaj napraviti.

Njegova žena se mu je skušala zopet približati, toda on ji ni niti odgovoril, niti jo ni pogledal, kadar je govorila. Po noči je le redkokdaj spal.

Sosedje so mislili, da je njegova otožnost neke vrste bolezen, katero si je

nakopal v ječi. Nekateri so tudi verjeli pripovedovanju stare Ivanovne, da so Karp Ilarjonoviča začarali cigani, kateri so povzročili tudi vso drugo nesrečo.

Karp Ilarjonovič je premišljal noč in dan. Skušal se je pomiriti na ono, kar se je zgodilo, smatrati za kazen božjo. Toda tudi v tem ni našel tolažbe in tako je prišel do misli, da se obesí.

Marfa Pjetrovna je slutila, kaj se godi z njim in ga je skrbno čuvala, tako da svojega načrta ni mogel izvršiti. Proti poletju si je pa znal izposlovati vedno več prostosti. Navidezno je ravnal tako, kakor da mu je življenje zopet ljubše in je s tem svojo ženo tako predrugačil, da ga je pustila po več ur samega pri delu v gozdu.

Nekega dne v juniju se pa ni več vrnil. Marfa Pjetrovna je preiskala vse gozde v okolici. Vsa vas je pomagala nesrečni ženi, toda o njem ni bilo nikjer sledu. — — —

Vzrok, čemu se Kazanov onega dne ni vrnil, je bil sledeči:

Ko je hotel splezati na drevo, da pri-trdi nanj vrv, katero je že preje tam skríl, je zaslišal korake. Takoj je skušal vrv skriti, toda pri tem so ga ljudje iznenadili. V njegovo začudenje pa niso bili to ljudje iz njegove vasi, temveč povsem tuji.

Pozdravili so ga uljudno in mu naznanili, da so božjepotniki, kateri so izgubili svoje tovariše v gozdu. Po neki poti so hodili po gozdu že par ur sem in in končno so zagledali njega in prihajajo sedaj, da ga vprašajo o pravi poti.

Karp Ilarjonovič jih je začudeno poslušal.

„Kam pa greste na božjo pot?“

„K Materi božji Pečorski. Ali je ne poznaš? Saj je vendar znana po vsem svetu radi svojih čudežev.“

Potem so se vsedli na mah in so mu pripovedovali o čudežih raznih božjih poti. Ko so dovolj počivali in govorili, so naprosili Karpa Ilarjonoviča, naj jim pokaže pot iz gozda.

Slednji jim je pa izjavil, da je že dolgo sanjal o teh čudežih, ktere bi rad videl s svojimi očmi; ako nimajo ničesar proti temu, porabiti hoče sedaj priliko in z njimi potovati.

Tujci so bili vsled tega zelo veseli, so se trikrat prekrížali in se priklonili proti zapadu, naložili svoje borno imetje na rame in odšli.

Karp Ilarjonovič je smatral ta slučaj, ki ga je obvaroval pred samomorom, za božje razodetje in jih je vodil po stranskih potih kakor hitro mogoče iz kraja, kjer so ga vsi poznali. Par dni kasneje so bili že tako oddaljeni od vasi, da se mu ni bilo več bati, da bi ga kdo našel.

Tako je prišlo, da ga je njegova žena zaman iskala in da so ga po gotovem času vaški staroste proglasili zgubljenim. Marfa Pjetrovna je dolgo časa za njim jokala.

Končno se je pa tudi ona potolažila in ga je že pričela pozabljati, ko so jo nakrat zopet zaprli. Vzroka ni vedel nihče, le trdilo se je, da je nek božjepotnik načelnika, ko je prišel od velikonočne maše, umoril.

Karp Ilarjonovič je potoval z božjepotniki od vasi do vasi. V vseh samosta-

nih je molil, na vseh mestih je klečal ter čudodelnikom pripovedoval o svoji tugi in jih prosil za osveto vsled krivice, katero je moral doživeti.

Početkoma ga je to tudi v resnici potolažilo, toda kmalu so se duševne muke zopet obnovile. Nikjer ni našel miru in grozni spomini ga niso ostavili.

Niti dolga potovanja, niti sestanki z raznimi ljudmi ga niso pomirili. Postal je bolj izkušen in pameten. Po govoru je vestno počival in tako se ga je zopet polastila ideja, da se vrne domov in se osveti za storjeno mu krivico.

Ta ideja ga je z jednim mahom oprostila vseh duševnih muk in tako je par dni kasneje izdelal načrt za izvršitev svoje ideje.

Tedaj je bil v Kijevski Lavri, katera božja pot je najznamenitejša v Kijevu. Dan in noč je tu klečal pred oltarji in molil, da bi se mu njegov načrt posrečil, dokler se ni prepričal, da so mu sveti čudodelci sami dali to idejo, ker mora on postati orodje božje kazni.

Tako se je poslovil od svojih tovarišev in se podal proti domu.

Pol leta kasneje je prišel v mesto, kjer se mu je nekoč pripetila tako velikanška krivica.

Bilo je baš na veliko nedeljo. Cerkev je bila polna vernikov.

Tu je pred oltarjem molil in ko je duhoven s svetim križem v rokah in v krasnem ornatu naznanil, „Hristos vaskrese“, preril se je skozi množico v prvo vrsto, da ne zamudi božji blagoslov.

Za duhovnom in diakoni prišel je tu-

di načelnik z ostalimi uradniki v cerkev. Njegova krasna uniforma je bila pokrita z redovi.

Kazanov ga je pustil mirno mimo iti. Ko se je pa procesija končala, se je postavil sredi na hodniku, kjer so prosjaki pričakovali svojih milodarov.

Obredi so se končali in ljudje so hiteli proti izhodu, da pridejo hitro domov in naznanijo prijateljem in svojcem, da je „Hristos vaskresel“.

Svetlečih se oči čakal je Kazanov na sramotilca svoje žene; držeč z desnico nož, je mehanično molil.

Končno je prišel načelnik. Kakor obstreljen panter je skočil Karp Ilarjonovič na načelnika, kričeč na vse grlo: „Ropar! Morilec!“

Nastal je grozen drenj. — Policaji in kozaki so hiteli na lice mesta. Oni so božjepotnika, ki je klečal na debelem načelniku in ga neprestano obdelaval z nožem, odstranili in zvezali.

To je pustil mirno storiti ne da bi se branil ali izpregovoril besedico. Šele, ko je slišal, ko je zdravnik izjavil: „Tu ne morem več pomagati, on je mrtev,“ je Ilarjonovič vzkliknil: „Hvala ti, Bog, moj Gospod!“

Marfa Pjetrovna, katero so zaprli radi sokrivde, je tedaj umrla v ječi, še predno se je završila preiskava. Karp Ilarjonovič je bil obsojen v 25 udarcev in prognanstvo v rudnike z določbo, da mora do smrti ostati v ječi prikovan z verigami k steni.

Spoznal sem ga, ko sem se nekoč v Ussoli malo preveč oddaljil od svojega stanovanja, radi česar so tudi mene dejali v

verige. Ker pa v ječi ni bilo prostora, so me zaprli k njemu, kjer sem ostal, dokler me vsled priprošnje mojih prijateljev pri generalnem gubernatorju v Irkutsku, niso izpustili.

V višini kakih dveh metrov je bil v steno vzdán železen drog, h kateremu je bila pritrjena težka veriga, ki je segala do členka desne noge jetnikove. Shojena pot v polukrogu je kazala, kje je Kazanov šetal šestnajst let. V tem polukrogu ob steni je ležal kup segnite slame — Kazanova postelj.

V slabem zraku se je njegovo le redkokdaj umito truplo do kosti usušilo. Jedel je le malo, tem več je pa pil vode in čaja, ko je mogel kaj dobiti. Tu pa tam so mu dali namreč kozaki, ki so bili na straži, nekoliko čaja, kajti oni so božjepotnika spoštovali, ker je prepeval tako žalostne cerkvene pesmi, da je človeku srce krvavelo.

Toda kljub vsem mukam se je Karp Ilarionovič dobro počutil. On je namreč vedno upal, da bode njegov čin kedaj pripoznán.

Ko sem ga odstavil, je jokal, vendar se je pa tolažil z nado, da se bodeva kmalo zopet videla.

Par let kasneje so ga tudi oprostili iz male ječe in ga zaprli v še manjšo: jetika je storila konec njegovim mukam.

Do zadnjega dihljaja je upal, molil in prepeval otožne cerkvene pesmi.

